

Nro. 24.

A' FELS. R. CSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Pénteken Septembernek 19-ik napján
1800-ik esztendőben.*

Béts.

A' Cs. és Kir. Német Országi ármádiának fő hadi szállásáról, *Alt-Oettingenből* jött újabb tudósítások szerént, az ellenségeskedésnek el kezdése, további meg nem határozott időre halasztódott, olly fel tétel mellett, hogy, ha a' két hadakozó fél a' békelég dolgában egymás közt meg nem egygyezhetne, minekelötte az ellenségeskedést el kezdenék, 12 órával adták azt egymásnak tudtára. A' Cs. Kir. Olasz Országi ármádiától is ki hirdettetett ez a' dolog.

E' most folyó hólnapnak 10-kén, azon tábor helyre ment Császár Ö Felsége, a' melly most Alsó Bavariának *Ampfing* nevű mező városa környékén vagyon, holott szemesen meg vizsgálván ott táborozó hadi seregeinket, a' következő napon a' *Wasserburg* körül táborozókat is meg izemlelte, 's mindenütt nagy meg elégedést mutatott a' hadi seregeknek szépségén és jó állapotban való lételén, melly maga jó tettzését mind a' két helyen tudtokra adatta öszve gyűlt hadi seregeknek.

Hadi Készületek és Környülállások.

Cs: Kir. Generál Major *Simbschen*, a' ki a' kormányozására bizatott hadi néppel, néhány hetekig a' *Majn* folyó vize környékén tanyázott, hanem a' fegyver nyugvás idejének félbe szakasztása után, onnan magát hátrább vonta, vagy *Schweinfurt*, vagy *Forchheim* környékén fog letelepedni (Ama város a' *Würzburgi*, e' pedig a' *Bambergi* püspökségben vagyon). Oda marsirozik a' General *Klenau* Corpusának az az osztály része is, a' melly az ö seregeinek öregbitésére rendeltetett.

Igen sok ökör 's juh hajtatik és sok eleség vitetik a' *Würzburgi* erősségbe, mellynek védelmezése d' *Allaglio* Generál-Majorra bizatott. Az abban lévő katonai őrizet *de Ligne* Regementjének 1 batallionjából, 1 batallion Bambergi, 2 batallion Német Országi gyalogságból, 1 Frankóniai vadász seregből, 1 dragonyos escadronból, 's elegendő pattantyusokból, minasokból, és Indzsínörökből áll. — A' vár körül lakó polgárok, minden ingó bingó vagyonjaikkal együtt a' városba költözni parantsoltattak.

A' *Müncheni*, vagy *Monachiumi* közönséges levelekben ezeket olvassuk: „Tegnap ugymond, (September 8-ikán) hirtelen az a' kellemetes hír terjedt itten ki, hogy meg holtzabbitatott a' fegyver nyugvásnak ideje, de meddig, meddig nem, senki bizonyossan nem tudhattya. Azonban minden oldalról a' fegyverfeszítés által meg határozottatott lineáig nyomúlnak a' Franczia seregek előre. — *September 7-ikén*, esteli 10 órakor, Fr. Generál *St. Susanne*, *Augspurgon* keresztül, *München* felé utazott, a' hová tudniillik Fr. fő vezér *Moreau* a' maga fő kvártélyát által tette.

Az egész Svéviai Kerületben, nagy mozdulásban, vagynak a' Frantzia seregek. A' *Würtembergi* Herczogségen által ment truppok az *Ulmai* és *Ingolstadt* erősségeknél ostromlására rendeltettek. — A' *Brisgoviában* és *Kehl* környéken eddig tanyázott Franczia truppok a' Svéviai Kerületbe takarodnak által.

A' *Frankfurti* Magistratus az ott lévő Franczia Commendansnak *Barbou* Generalnak eleibe terjesztvén azt, hogy a' fegyverfeszítés idejének félbe szakasztása, és a' majdan el kezdendő ellenségeskedés miatt, a' mennyiben a' külső tartománybeli kereskedők az oda való országos vásárra menni, 's portékáikat oda küldeni nem bátorkodnának, nagyon háttaltatna a' kereskedés; leg ottan olly intézeteket tett a' nevezett General, hogy sem az oda való országos vásárra menendő, sem az onnan vissza térő kereskedőknek semmi akadályokra ne legyen az azon környéken tanyázó Frantzia katonaság, és valamint az oda vitetendő, ugy az onnan másuva küldetendő árú portékákat, jó passzus levél mellett, szabadon vinni engedjen.

Nagy Britannia.

Angliai Országban 1526 oly vasárnapi iskolák vagynak, a' melyekben mind a' két nemből való ifjak, a' kik tudniillik egész héten kézi munkákban foglalatoskodnak, vasárnaponként, a' vallásban, írásban, számvetésben, 's egyéb hasznos polgároknak szükséges tudományokban ingyen oktattatnak. Most 254000 ifjak tanulnak azokban, a' kiknek könyvek is ingyen adatnak. Az ezen iskoláknak fenn tartásokra meg kívánatos költségeket magok teszik ölzve a' tehetősebb lakosok. Az illyetén vasárnapi iskolákban való tanításra nagy szüksége volna a' Magyar ifjaknak, a' kik immel ámmal el mennek a' templomokban, hanem a' több órákat másképp töltik el.

Egy *Trottner* nevű tudós és híres orvos Doctor, a' ki régtől fogva az Angliai Királyi flottákon szolgál, hosszias tapasztalásai után, egy igen hathatós, és hasznos gyógyító szert talált a' tengereken való hosszias utazásnak leg veszedelmesebb ellensége a' *Scorbutus*, az az, a' szájnak és inyeknek rothadása ellen. Ez a' szer citromlévből, 's több egyebekből vagy on fözve, melly hasznos talalmányát az Admiraltással is közölvén, nagy kedvességet és betsületet szerzett magának. Kétség kívül jutalmat is fog azért nyerni.

A' jelenvaló Frantzia háború alatt, az Anglusokon kívül minden egyéb szövetséges nemzetek vesztettek valamit, ki többet ki kevesebbet; ellenben a' Brittusok igen sokat nyertek. Elnyerték Franczia Országának, 's Hollandiának napkeleti 's napnyugóti Indiai szigetjeiket, el rontották tengeri kereskedéseket, magokat pedig annyira

meg gazdagították, hogy soha se pengett annyi arany és ezüst pénz a' Londoni piaczon, mint 5. 6. esztendőktől fogva. A' Themze vizébe esztendőn által bé menő hajóknak 13500-ra tétetik a' száma, és az azokon oda bé vitetett jószágok 30 millió font sterlingre betsültetnek. — Az onnan esztendőnként ki vitetni szokott manufacturáknak és idegen portékáknak 26 millióra tétetődik az árra. Egy szóval ezeknek, és a' tengereken nyert 's idegen nemzetek örökségeikből Londonba esztendőnként bévitetett portékáknak 67millio 500000 font sterlingre, az az 675 millio forintra betsültetik az árra.

Közönséges helyeken beszélik *Londonban*, hogy ujobban meg kínálta Fő Conzul *Bonaparte* a' békesléggel az Anglusokat,

E' mellett a' Lisszabonai udvart is meg kínálta, olly feltétel mellett, hogy az másfél millió font sterlinget fizessen, és valamint az Angliai, és más Portugalliával barátságban elő nemzetbeli hajóknak, úgy a' Francziáknak is szabad legyen azon Ország kikötő helyeibe bé menni, másként 60000 főből álló ármadiát fogna Spanyol Országon keresztül a' Portugallusok ellen küldeni. E' miatt, egynéhány gyűlést tartottak a' Kir. ministerek, és a' Londoni udvarral is el nem mulatták a' Frantzia Kormányzéknek azon fel teteleit közleni, annyival inkább, mivel tsak 60 napi gondolkozásra való idő engedődött a' Lisszabónai udvarnak. — A' Londoni ministerium vélekedése szerént, azért ijeszgeti a' Fő Conzul haddal a' Portugallusokat, hogy a' tollök már ennekelötte kívant 10 millio Cruzádnak egy harmad részét tollök ki fatsarhassa. — Azonközben ök is olly készületeket tesznek, a' Londoni udvar is akként

biztattya őket, hogy nem egy könnyen ijednek meg a' magok árnyékaiktól.

Három esztendővel ennekelötte egynéhány Anglus missionarius papok küldettek *Polynésiának* az az, e' világ ötödik részének *Otaheite* nevezetű szigetjébe, olly véggel, hogy igyekeznének annak vad lakosait a' keresztény vallásra megtéríteni. Most az írják Londonból, hogy semmire se mehetvén ott az oda küldetett papok, familiájokkal együtt vissza mentek Angliába.

Augustus 26-ik napján, egész dél előtt együtt vólt a' Londoni Kir. Kabinet, hogy a' külső dolgokra ügyelő Franczia ministernek békeféléggel kínalkozó fel tétéleit szorossan meg hányná vetné.

Talán soha sem vólt a' Brittusoknak annyi reménységek *Zelandiának* el foglalására, mint most, a' mellynek birtoka által, mind a' *Maas*, mind a' *Scaldis* folyóvizeknek torkait magokévé tehetnék, 's egészen urai lehetnének a' Német tengernek. Ugy gondolkoznak, hogy azokat a' hazajokból ki költözött Belgákat, a' kik Angliában hadi szolgálatba állottak, és most Zelandia ellen küldettek, örömmel fogják ezen tartománynak lakosi fogadni, a' kik eleitől fogva jó indulattal viseltettek az Orániai Herczegi Házhoz. A' Yorki herczeg ezt az expeditiót is magára akarta vállalni, hanem eleibe terjesztetven nékie az, hogy ő már sokszor veszedelemre tette volna ki magát, azon szándékáról le mondott.

Hyberniában, a' mint Londonból iratik, tökéletesen helyre állott a' tsendesség, és az Angliával való egyesülésre nézve közönséges kedveséget szerzett magának az oda való Vice-Király Lord *Cornwallis*.

Frantzia Respublika.

Tsak nem minden Párisi közönséges levelek azt hirdetik, hogy azért küldetett volna General *Berthier* Spanyol Országba, hogy a' Madritti Kir. udvar közbenjárása által békefféget szerzhessen a' Portugallusok és Frantziák közt. A' Lizabonai Kir. udvar semmi igiretek és fenyegetések által nem akarja a' Londoni udvar szoros alliantiójától magát elszakasztatni, sem azon 60 millió liveren, a' mellyet a' Frantzia kormányzók tölle kíván, a' vele való békefféget megvenni. Hogyha a' Madritti Kir. udvar közbenjárása fogantatos nem leszen, úgy osztán 60000 emberből álló armádia fog Spanyol Országban keresztül a' Portugallusok ellen küldetni, a' mellynek vagy maga *Berthier*, vagy *Angereau* Generalis fog lenni a' kormányzó vezérje.

A' 21-ik Augustusi, Párisi officiális újság levelek szerént, ismét ki szállottak a' Brittusok a' Vendei osztályban, és ujobban a' hazafiak közt való háboruságnak tüzet akarják ott gerjeszteni. — Azoknak, a' kiknek semmi fegyverek nem lévén, magokat ellenek nem védelmezhetik, minden idejü terméseiket erőszakossan elszedték.

A' Párisi officiális levélben még eddig sem a' fegyvernyugvás félbe lett szakasztásáról, sem a' békeffégről semmi emlékezetet nem tétetődött; a' honnan úgy vélekednek némellyek, hogy tsak akkorra halasztja azt a' Frantzia Kormányzók, a' midőn a' Cs. Kir. udvarnak végső akaratjáról bizonyossá tétetődik.

A' Brüsszeli municipalitas, az az, magistratus igen szomorú szinnel feltette le az oda való Fran-

czia Præfectusnak, vagy inkább helytartónak azon hajdan virágzott városnak jelenvaló állapotját: „Ennek a' városnak, ugymond a' többi közt, lakosai nagyon meg kevesedtek, több ki költözött egy harmad részénél honnyából, mindenben szükséget szenvednek az ispotályok, öszve omlik a' vizi tsatorna, nagy inségben élnek a' lakosok, sok jószivü polgár társaink meg nem nyerhették az emigransok fatalis laistromából való ki törültetéseket s. a. t.“

A' későbbi Brüsszeli levelek egy általlyában tagadják, hogy ki szállottak volna az Anglusok Zelandiába; de azt nem tagadják, hogy mind ott mind Ostendénél két vesben is próbát ne tettek volna, de mindenkor haszontalanúl, mindenkor vissza üzettek az ott vigyázó katonaságtól. Hogyha most nem bóldogúlhattak, így szóllanak a' Brüsszeli levelek, ennekutánna, a' midön az öszi szelek a' tengert fel háborittyák, annál kevesebbé bóldogúlhatnak, 's kentelenek lesznek oda vissza menni, a' honnan jöttek. Az egész nyárat fel 's alá való sétálásban töltötték el az Anglus hajók, és most már nem is ügyelnek reájok a' Belgák, abban a' bizodalómban lévén, hogy nem bátorzkodnak a' szárazra ki szállani, vagy ha ki szállanának is, kevés erővel is vissza lehetne őket verni. Ez az oka, hogy az Ostendei katonna őrizetnek egy része Olasz Országba marsirozni parantsoltatott. Hollandiából is egynéhány ezer ember fog a' Rénus környékére menni.

A' Párisi officialis újság levélnek, a' *Moniteurnek* 29 ik Augnstusi darabjában, a' következő módon tétetődik *Kléber* Generális haláláról emlékezet: A' Franczia Kormányshék, ugymond, két, minden magyarázat nélkül való le-

velet vett *Konstantzindpolyon* keresztül, a' mellyeknek igasságokról méltán lehet kételkedni, ha meg gondoljuk, mennyi ellenkező híreket szórtak ki ellenségeink mostani fő Conzulunkról *Bonaparté-ról*. — Egyebb aránt minden Egyiptomból jött tudósítások meg egyeznek abban, hogy ott lévő Nadi seregeink jó állapotban vagynak, es nagy hazafiuság, 's vitézi bátorság lelkesíti azokat. — Ennek a' gonosz gyilkoságnak csak a' tsupa híre is felettébb meg bosszontotta a' Francziákat, a' kik semmit is annyira nem kívánnak, mint a' *Kléber* halálának meg bosszúlhatására szolgáló alkalmatosságot. — Nem akarjuk az ő személybeli szép tulajdonságait, es a' Fr. Respublika eránt mutatott nagy érdemeit felettébb 's bosszason magasztalni, addig, míg bizonyosabb hirt nem veszünk Egyiptomból a' felől, ha ugyan valósággal meg folytattunk e' ezen derék hőrosunktól. — Mind ezek után azon leveleket adja elő a' Párisi officialis újság levél, a' mellyeket Generál *Menou* Anglus Kapitány *Smith*hez, es ez amahoz küldött a' Londoni tudósítások szerént.

Olasz Ország.

A' Majlandi provisoria Kormányzók egy olly parantsolatot adott ki mostánában, melly által minden szerzetes klástromok arra köteleztetnek, hogy adják bé az utolsó 12 hólnapok alatt magok közzé fel vett Novitiusokat. — A' Majlandi fő templomnak, es Erseki residentiának kapui felebe fel függesztetett 3 koronás es külsős Papai czimereket lé vétettvén onnan a' Conzulta, azok helyett Ő Szentségenek nevét iratta fél azon táblákra illyenképen: Pius VII. G. M.

Bologna városában igen nagy szűkeég es drágaság uralkodik, Az oda való kormányozó szék

azt kívánta a' tehetségesebb polgároktól, hogy adjanak 50000 tallért költsön, a' melly summán tudniillik szükséges eleséget szerezni lehessen. — Minthogy pedig allig vittek bé 1000 tallért, bizonyos időt szabott a' gazdagabb lakosoknak, a' melly alatt hogyha bé nem adnák a' meg határozott summát, erőszakkal fogja őket annak adására kényszeríteni.

Az Appenninusi hegyek közt lappangó, és az onnan gyakorta le járó tolvaj haramjának száma annyira meg szaporodott, hogy a' Cs. Kir. és Francia armadiáknak egyesült erejek által sem lehet őket ki irtani. — Valahová mennek, mindent lopnak, rabolnak és öldökölnek. — A' *Sinigagliai* országos vásárnak alkalmatosságával sok szegény utalt kerítették magok kegyetlen kezekre. Ez a' szerentsétlenség történt 4 Majlandi's két Bonóniai kereskedőn, és egy Velencei utazó társaságon, a' kik mindnyájan az említett városbeli híres országos vásárt kívánták volna meglatogatni; de a' kiket elsőben minden pénzeztől meg fosztották, 's végtére magokat is kegyetlenül meg ölték azon gonosz haramják. (*Sinigaglia*, a' Pápa Birodalmában, nevezetessén, az *Urbinoi* tartományhan fekvő népes és nevezetes város.

Minthogy a' Nápolyi Fels. Királynak szokott jövedelmei elégtelenek a' Status jelenvaló szükségének ki pótolására, és mivel az alatta valókat sem kívánja újabb adó nemeivel terhelni: arra való nézve azt végzette Ő Felsége, hogy a' már el töröltetett *Massimok*nak fekvő jószágaik adattallanak el. Ezek mind öszve 300000 ezüstaranyra betsültetnek. (Egy illy arany pénz 1 forintba, 's 52 krajtzárba megyen Nápoly Országban) — A' melly jószágoknak hová hamarabb leendő el adatások végett 600 billetekre fognak fel ösz-

tatni, 's' lottéria által ki jadzattatni. Minden bil. let 500 ezüst aranyat érő lesz, a' mellyekből a' Nápolyi kereskedők 100-at tartoznak váltani, és ezen váltás által 60000 ezüst arany fog öszve szereztetni.

Az Olasz Országi Frantzia ármádiának mostani fő vezérjéhez General *Bründhez*, két kurir érkezett Párisból Augulus 26-ik napján, a' kik 5 napot töltöttek el utazásokban, és egymás után hamar oda jutottak. Hogy fontos dolgokat tárgyazó parantsolatokat vittének legyen oda magokkal, ha egyébből nem, tsak abból is kitetik, hogy azólta szüntelen való foglalatosságban vagyon a' Generalitás Cancelláriája.

Azon sok tékozlásoknak, és vissza éléseknek el tavoztatására, a' mellyeket néhány Generalisok, fő tisztek, és tábori Commillariusok eddig gyakorlottak, igen szoros törvényeket adott ki a' nevezett Franczia fő vezér. Az illyetén kemény requisitiok, és pénzbeli kifatsárások miatt leg inkább el idegenültek az Olasz Ország jó gondolkozású lakosok a' Franczia ármádiától. — Az efféle törvénytelenésekről illyenképen szól egy 2-dik Septemberi Majlandi közönséges levél: „Mivel, ugymond, azokból a' contributiokból és requisitiokból, a' mellyekkel a' Frantziák ide lett jövedelektől fogva, terhelték ezt a' tartományt, igen kevés részt vett a' köz katonaság: kéntelenek azok a' lakosok, a' kik az általok vett nemzeti örökségeknek az árrát még eddig ki nem fizethették egészlen, azt minél előbblehet, letenni. Minthogy igen kevés zsóldot vett a' köz ember, annakokáért maga vitt a' mezőről magának eleséget, a' melly által sok birtokos emberek megkárositattak.

Nagy Britannia.

Angliai Országban 1526 oly vasárnapi iskolák vagynak, a' melyekben mind a' két nemből való ifjak, a' kik tudniillik egész héten kézi munkákban foglalatoskodnak, vasárnaponként, a' vallásban, írásban, számvetésben, 's egyéb hasznos polgároknak szükséges tudományokban ingyen oktattatnak. Most 254000 ifjak tanulnak azokban, a' kiknek könyvek is ingyen adatnak. Az ezen iskoláknak fenn tartásokra meg kívánatos költségeket magok teszik ölzve a' tehetősebb lakosok. Az illyetén vasárnapi iskolákban való tanításra nagy szüksége volna a' Magyar ifjaknak, a' kik immel ámmal el mennek a' templomokban, hanem a' több órákat másképp töltik el.

Egy *Trottner* nevű tudós és híres orvos Doctor, a' ki régtől fogva az Angliai Királyi flottákon szolgál, hosszias tapasztalásai után, egy igen hathatós, és hasznos gyógyító szert talált a' tengereken való hosszias utazásnak leg veszedelmesebb ellensége a' *Scorbutus*, az az, a' szájnak és inyeknek rothadása ellen. Ez a' szer citromlévből, 's több egyebekből vagy on fözve, melly hasznos talalmányát az Admiraltással is közölvén, nagy kedvességet és betsületet szerzett magának. Kétség kívül jutalmat is fog azért nyerni.

A' jelenvaló Frantzia háború alatt, az Anglusokon kívül minden egyéb szövetséges nemzetek vesztettek valamit, ki többet ki kevesebbet; ellenben a' Brittusok igen sokat nyertek. Elnyerték Franczia Országának, 's Hollandiának napkeleti 's napnyugóti Indiai szigetjeiket, el rontották tengeri kereskedéseket, magokat pedig annyira

meg gazdagították, hogy soha se pengett annyi arany és ezüst pénz a' Londoni piaczon, mint 5. 6. esztendőktől fogva. A' Themze vizébe esztendőn által bé menő hajóknak 13500-ra tétetik a' száma, és az azokon oda bé vitetett jószágok 30 millió font sterlingre betsültetnek. — Az onnan esztendőnként ki vitetni szokott manufacturáknak és idegen portékáknak 26 millióra tétetődik az árra. Egy szóval ezeknek, és a' tengereken nyert 's idegen nemzetek örökségeikből Londonba esztendőnként bévitetett portékáknak 67millio 500000 font sterlingre, az az 675 millio forintra betsültetik az árra.

Közönséges helyeken beszélik *Londonban*, hogy ujobban meg kínálta Fő Conzul *Bonaparte* a' békesléggel az Anglusokat,

E' mellett a' Lisszabonai udvart is meg kínálta, olly feltétel mellett, hogy az másfél millió font sterlinget fizessen, és valamint az Angliai, és más Portugalliával barátságban elő nemzetbeli hajóknak, úgy a' Francziáknak is szabad legyen azon Ország kikötő helyeibe bé menni, másként 60000 főből álló ármadiát fogna Spanyol Országon keresztül a' Portugallusok ellen küldeni. E' miatt, egynéhány gyűlést tartottak a' Kir. ministerek, és a' Londoni udvarral is el nem mulatták a' Frantzia Kormányzéknek azon fel teteleit közleni, annyival inkább, mivel tsak 60 napi gondolkozásra való idő engedődött a' Lisszabónai udvarnak. — A' Londoni ministerium vélekedése szerént, azért ijeszgeti a' Fő Conzul haddal a' Portugallusokat, hogy a' tollök már ennekelötte kívant 10 millio Cruzádnak egy harmad részét tollök ki fatsarhassa. — Azonközben ök is olly készületeket tesznek, a' Londoni udvar is akként

biztattya őket, hogy nem egy könnyen ijednek meg a' magok árnyékaiktól.

Három esztendővel ennekelötte egynéhány Anglus missionarius papok küldettek *Polynésiának* az az, e' világ ötödik részének *Otaheite* nevezetű szigetjébe, olly véggel, hogy igyekeznének annak vad lakosait a' keresztény vallásra megtéríteni. Most az írják Londonból, hogy semmire se mehetvén ott az oda küldetett papok, familiájokkal együtt vissza mentek Angliába.

Augustus 26-ik napján, egész dél előtt együtt vólt a' Londoni Kir. Kabinet, hogy a' külső dolgokra ügyelő Franczia ministernek békeességgel kínalkozó fel teteleit szorossan meg hányná vetné.

Talán soha sem vólt a' Brittusoknak annyi reménységek *Zelandiának* el foglalására, mint most, a' mellynek birtoka által, mind a' *Maas*, mind a' *Scaldis* folyóvizeknek torkait magokévé tehetnék, 's egészen urai lehetnének a' Német tengernek. Ugy gondolkoznak, hogy azokat a' hazajokból ki költözött Belgákat, a' kik Angliában hadi szolgálatba állottak, és most Zelandia ellen küldettek, örömmel fogják ezen tartománynak lakosi fogadni, a' kik eleitől fogva jó indulattal viseltettek az Orániai Herczegi Házhoz. A' Yorki herczeg ezt az expeditiót is magára akarta vállalni, hanem eleibe terjesztetven nékie az, hogy ő már sokszor veszedelemre tette volna ki magát, azon szándékáról le mondott.

Hyberniában, a' mint Londonból iratik, tökéletesen helyre állott a' tsendesség, és az Angliával való egyesülésre nézve közönséges kedveséget szerzett magának az oda való Vice-Király Lord *Cornwallis*.

Frantzia Respublika.

Tsak nem minden Párisi közönséges levelek azt hirdetik, hogy azért küldetett volna General *Berthier* Spanyol Országba, hogy a' Madritti Kir. udvar közbenjárása által békefféget szerzhessen a' Portugallusok és Frantziák közt. A' Lizabonai Kir. udvar semmi igiretek és fenyegetések által nem akarja a' Londoni udvar szoros alliantiójától magát elszakasztatni, sem azon 60 millió liveren, a' mellyet a' Frantzia kormányzók tölle kíván, a' vele való békefféget megvenni. Hogyha a' Madritti Kir. udvar közbenjárása fogantatos nem leszen, úgy osztán 60000 emberből álló armádia fog Spanyol Országban keresztül a' Portugallusok ellen küldetni, a' mellynek vagy maga *Berthier*, vagy *Angereau* Generalis fog lenni a' kormányzó vezérje.

A' 21-ik Augustusi, Párisi officiális újság levelek szerént, ismét ki szállottak a' Brittusok a' Vendei osztályban, és ujobban a' hazafiak közt való háboruságnak tüzet akarják ott gerjeszteni. — Azoknak, a' kiknek semmi fegyverek nem lévén, magokat ellenek nem védelmezhetik, minden idejü terméseiket erőszakossan elszedték.

A' Párisi officiális levélben még eddig sem a' fegyvernyugvás félbe lett szakasztásáról, sem a' békeffégről semmi emlékezetet nem tétetődött; a' honnan úgy vélekednek némellyek, hogy tsak akkorra halasztva azt a' Frantzia Kormányzók, a' midőn a' Cs. Kir. udvarnak végső akaratjáról bizonyossá tétetődik.

A' Brüsszeli municipalitas, az az, magistratus igen szomorú szinnel feltette le az oda való Fran-

czia Præfectusnak, vagy inkább helytartónak azon hajdan virágzott városnak jelenvaló állapotját: „Ennek a' városnak, ugymond a' többi közt, lakosai nagyon meg kevesedtek, több ki költözött egy harmad részénél honnyából, mindenben szükséget szenvednek az ispotályok, öszve omlik a' vizi tsatorna, nagy inségben élnek a' lakosok, sok jószivü polgár társaink meg nem nyerhették az emigransok fatalis laistromából való ki törültetéseket s. a. t.“

A' későbbi Brüsszeli levelek egy általlyában tagadják, hogy ki szállottak volna az Anglusok Zelandiába; de azt nem tagadják, hogy mind ott mind Ostendénél két vesben is próbát ne tettek volna, de mindenkor haszontalanúl, mindenkor vissza üzettek az ott vigyázó katonaságtól. Hogyha most nem bóldogúlhattak, így szóllanak a' Brüsszeli levelek, ennekutánna, a' midön az öszi szelek a' tengert fel háborittyák, annál kevesebbé bóldogúlhatnak, 's kentelenek lesznek oda vissza menni, a' honnan jöttek. Az egész nyárat fel 's alá való sétálásban töltötték el az Anglus hajók, és most már nem is ügyelnek reájok a' Belgák, abban a' bizodalómban lévén, hogy nem bátorzkodnak a' szárazra ki szállani, vagy ha ki szállanának is, kevés erővel is vissza lehetne őket verni. Ez az oka, hogy az Ostendei katoná őrízetnek egy része Olasz Országba marsirozni parantsoltatott. Hollandiából is egynéhány ezer ember fog a' Rénus környekére menni.

A' Párisi officialis újság levélnek, a' *Moniteurnek* 29 ik Augnstusi darabjában, a' következő módon tétetődik *Kléber* Generális haláláról emlékezet: A' Franczia Kormányfészék, ugymond, két, minden magyarázat nélkül való le-

velet vett *Konstantzindpolyon* keresztül, a' mellyeknek igasságokról méltán lehet kételkedni, ha meg gondoljuk, mennyi ellenkező híreket szórtak ki ellenségeink mostani fő Conzulunkról *Bonaparté-ról*. — Egyebb aránt minden Egyiptomból jött tudósítások meg egyeznek abban, hogy ott lévő Nadi seregeink jó állapotban vagynak, es nagy hazafiuság, 's vitézi bátorság lelkesíti azokat. — Ennek a' gonosz gyilkoságnak csak a' tsupa híre is felettébb meg bosszontotta a' Francziákat, a' kik semmit is annyira nem kívánnak, mint a' *Kléber* halálának meg bosszúlhatására szolgáló alkalmatosságot. — Nem akarjuk az ő személybeli szép tulajdonságait, es a' Fr. Respublika eránt mutatott nagy érdemeit felettébb 's bosszason magasztalni, addig, mig bizonyosabb hirt nem veszünk Egyiptomból a' felől, ha ugyan valósággal meg folytattunk e' ezen derék herosunktól. — Mind ezek után azon leveleket adja elő a' Párisi officialis újság levél, a' mellyeket Generál *Menou* Anglus Kapitány *Smith*hez, es ez amahoz küldött a' Londoni tudósítások szerént.

Olasz Ország.

A' Majlandi provisoria Kormányzók egy olly parantsolatot adott ki mostánában, melly által minden szerzetes klástromok arra köteleztetnek, hogy adják bé az utolsó 12 hólnapok alatt magok közzé fel vett Novitiusokat. — A' Majlandi fő templomnak, es Erseki residentiának kapui felebe fel függesztetett 3 koronás es külsős Papai czimereket lé vétettvén onnan a' Conzulta, azok helyett Ő Szentségenek nevét iratta fél azon táblákra illyenképen: Pius VII. G. M.

Bologna városában igen nagy szűkeég es drágaság uralkodik, Az oda való kormányozó szék

azt kívánta a' tehetségesebb polgároktól, hogy adjanak 50000 tallért költsön, a' melly summán tudniillik szükséges eleséget szerezni lehessen. — Minthogy pedig allig vittek bé 1000 tallért, bizonyos időt szabott a' gazdagabb lakosoknak, a' melly alatt hogyha bé nem adnák a' meg határozott summát, erőszakkal fogja őket annak adására kényszeríteni.

Az Appenninusi hegyek közt lappangó, és az onnan gyakorta le járó tolvaj haramjának száma annyira meg szaporodott, hogy a' Cs. Kir. és Francia ármadiáknak egyesült erejek által sem lehet őket ki irtani. — Valahová mennek, mindent lopnak, rabolnak és öldökölnek. — A' *Sinigagliai* országos vásárnak alkalmatosságával sok szegény utalt kerítették magok kegyetlen kezekre. Ez a' szerentsétlenség történt 4 Majlandi's két Bonóniai kereskedőn, és egy Velencei utazó társaságon, a' kik mindnyájan az említett városbeli híres országos vásárt kívánták volna meglatogatni; de a' kiket elsőben minden pénzeztől meg fosztották, 's végtére magokat is kegyetlenül meg ölték azon gonosz haramják. (*Sinigaglia*, a' Pápa Birodalmában, nevezetessén, az *Urbinoi* tartományhan fekvő népes és nevezetes város.

Minthogy a' Nápolyi Fels. Királynak szokott jövedelmei elégtelenek a' Status jelenvaló szükségének ki pótolására, és mivel az alatta valókat sem kívánja újabb adó nemeivel terhelni: arra való nézve azt végzette Ő Felsége, hogy a' már el töröltetett *Massimok*nak fekvő jószágaik adattallanak el. Ezek mind öszve 300000 ezüstaranyra betsültetnek. (Egy illy arany pénz 1 forintba, 's 52 krajtzárba megyen Nápoly Országban) — A' melly jószágoknak hová hamarabb leendő el adatások végett 600 billetekre fognak fel ösz-

tatni, 's' lottéria által ki jadzattatni. Minden bil. let 500 ezüst aranyat érő lesz, a' mellyekből a' Nápolyi kereskedők 100-at tartoznak váltani, és ezen váltás által 60000 ezüst arany fog öszve szereztetni.

Az Olasz Országi Frantzia ármádiának mostani fő vezérjéhez General *Bründhez*, két kurir érkezett Párisból Augulus 26-ik napján, a' kik 5 napot töltöttek el utazásokban, és egymás után hamar oda jutottak. Hogy fontos dolgokat tárgyazó parantsolatokat vittének legyen oda magokkal, ha egyébből nem, tsak abból is ki tetzik, hogy azólta szüntelen való foglalatosságban vagyon a' Generalitás Cancelláriája.

Azon sok tékozlásoknak, és vissza éléseknek el tavoztatására, a' mellyeket néhány Generalisok, fő tisztek, és tábori Commillariusok eddig gyakorlottak, igen szoros törvényeket adott ki a' nevezett Franczia fő vezér. Az illyetén kemény requisitiok, és pénzbeli kifatsárások miatt leg inkább el idegenültek az Olasz Ország jó gondolkozású lakosok a' Franczia ármádiától. — Az efféle törvénytelenésekről illyenképen szól egy 2-dik Septembri Majlandi közönséges levél: „Mivel, ugymond, azokból a' contributiokból és requisitiokból, a' mellyekkel a' Frantziák ide lett jövedelektől fogva, terhelték ezt a' tartományt, igen kevés részt vett a' köz katonaság: kéntelenek azok a' lakosok, a' kik az általok vett nemzeti örökségeknek az árrát még eddig ki nem fizethették egészlen, azt minél előbblehet, letenni. Minthogy igen kevés zsóldot vett a' köz ember, annakokáért maga vitt a' mezőről magának eleséget, a' melly által sok birtokos emberek megkárositattak.

St. Croce új herczegnek, és több olly Római Statusbelieknek szabadon leendő botsátátásokért, a' kik politica véledéseikert fogságra vettek, *Massena* Franczia vezér Pápa Ő Szenttségénél esedezvén, az elsőbb mingyart szabadságot nyert; de a' többiek iránt azt felelte Ő Szentsege hogy azoknak el botsátása nem Ő Szentsegétől, hanem a' Nápolyi Királytól függ.

Batava Respublika.

A' 3-ik Septemberi Hágai tudositások szerént, egynéhány helyen próbát tettek az Anglusok a' Zelandiába való ki szállításra, de sohol sem bódogulhattak, mindenütt vissza verték őket az egyesült Hóllandiai Franczia seregek. Most már mindenjinnen el távoztak az Anglus hajók.

A' Batáviai Kormányozó Izék, most leg inkább az új adóknak el intézetjében foglalatoskodik. — A' lakó házakból, fabrika épületekből, 's mulató kerti hajlékokból bé menő bérből 7 — 12 forintot kell száztól fizetni; a' fekvő örökségeknek arendáiból 18-at; minden tselédtől 12 forintot. E' mellett a' szükségtelen, és tsak mulatságra szolgáló lovakra, nádmézre, kafféra, theára, tsokoládára, szappanra, sóra, dohánnyra, 's több efélekre néhez adó vetteten, egy olly időben, a' mellyben tsak nem semmivé lön a' kereskedés, az eleség rendkívül drága, 's naponként mind inkább inkább szaporodik a' szegénység száma.

Generál *Rostollant*, a' Német Országba marsirozott Belga armadiának Generál Kvartélymestere, Augustus 28-ik napján, véletlenül *Hágában* termett, 's egynéhányszor conferentiát tartott az ott lévő Franczia ministerrel, *Semonville* polgárral, a' mellyeknek, kétség kívül, a' fegyverüz-

és idejének akkori félbe szakasztatása volt a tárgyak.

A' Batava Respublikának Francziaországban volt követje, polgár *Schimmelpennink*, Párist el hagyván, Augusztus 30-ik napján *Hágába* meg érkezett, és mingyárt a' következő nap hosszús konferentiát tartott a' Hágai Directorium elő-ülőségével. — Az ő távollétele alatt *de Winter* polgár fogja a' Batava Respublikának ügyét Párisban folytatni.

A' Batáviai hadi dolgokra ügyelő ministerre azt bizta a' Directorium, hogy adja a' Német Országba marsirozott Belga truppoknak, 's azok vezérének *Dumonceau* Generálnak tudtára, hogy szoros hadi fenytékjek, és magok betsülletes vi-seletek által, a' mellyektől azon tartományoknak Kormányzékjeik, a' mellyekben le telepedtek, a' Directoriumot tudósították, tellyes kedvelléget szer-zettek a' Nemzetnél magoknak.

September hólnapnak elsőbb napjaiban hajó törést szenvedett egy Anglus fregat északi Hollan-diának tengeri partya mellett, a' mellyen volt embereknek egy része ki szabadítatott a' vesze-delemből, de a' többi, a' hajóval együtt elmerült.

A' Batáviai politikusok azzal hízeltedtek ma-goknak és másoknak, hogy a' Dániai bajoknak Anglusokkal való verekedése miatt, öszve fog-nak az északi Hatalmasságok az Anglusok ellen szövetségzni, sőt már előre azt hirdették, hogy a' Batava Respublika is azon szövetségre fog-na lépni; azonban mindea reménységek füst-be ment.

Elegyes Levelek.

Azok a' Graubündeni lakosok, a' kik az Ausz-

triai és Francia seregektől a' múlt esztendőben el fogattak, a' Bernai tudositások szerént szabad-ságot nyertek a' honnyaikba való vissza térés-re. — Párisban sokan vagynak azok között az Orosz katonák között, a' kik eddig *Nancy* városában raboskodtak. — A' 6 ik Septemberi Fr. officialis újlág levél, különb-külömb tudositásokat közlött a' Publicummal azok között, a' melyeket a' Kormányfő az Egyiptomból vissza tért, *Osiris* nevü hajó által vett Septembernek 4-ik napját követett éjjel.

General *Menou* azt írja a' Fő Conzulnak *Julius* 3-ik napján, hogy *Kléber* Generált meg ölte egy *Jantsár*, a' kit *Gáza* városából küldött hozzája a' Török armadiánál lévő *Jantsárok* Agája. A' gyilkos lég ottan megfogattatván, hadi Commiszió eleibe vitetett, a' melly halálos sententziát hozván fejére elsőben a' jobb keze meg égettetett, annakutánna elevenen nyársba vonatott. — Három vele együtt czimborázott *Cheikseknek*, az az, Török biráknak a' fejek elüttetvén, a' testek meg égetett. — Regenspurgban gazdag vendégségséget adott Fr. General *Grenier*, a' mellyben minden ott lévő neutralis Fejedelmi követek jelen vóltanak.

Augerau Fr. General Párisba utazott, és egy-néhány conferentiát tartott a' Fő Conzullal, és a' hadi dolgokra ügyelő miniszterrel *Carnot* polgárral. — Adjutans *Duroc* ismét Berlinbe küldetett. — A' Spanyol Király 20 Andalusiai szép lovat küldött a' Fő Conzulnak ajándékba; de a' mellyek még eddig Párisba meg nem érkezhettek. — Most már azok a' Francia és Belga trupok is a' *Moreau* fő vezér kormánya alatt fognak lenni, a' mellyeket *Augereau* General hozott Hollandiából Német Országba. — A' *Picardiában* *Amiens* város környéken táborozó második Fr.

rezerva ármádia egészen új monturt és fegyvert kap. Az ezen ármádiánál lévő katonaságot avval biztatta nem régiben Fr. General *Sarrasin*, hogy nem sok idő múlva alkalmatosságok lesznek vitézi bátorságoknak különösen leendő ki mutatására.

A' Dániai, Svéciai, Prussziai és Orosz hajókat most már szabadon bébottsáttják a' Hollandiai kikötő helyekbe az Anglusok. —

Jelentés.

Keszthelyen, Nemes Szala Vármegyében helyezett Mező Városban, *Georgikon* nevezet alatt fél állított Gazdasági foglalatosságot tárgyázó Majorban olyan ifjaknak, a' kiknek a' Gazdaság meg tanulására, és abban szerzett tudományok után gazdasági tisztségre kedvek volna, mostanság két üressen álló stipendiumnak elnyerésére alkalmatosság lévén, a' nevezett *Georgikon* részéről ezennel jelentetik mind azoknak, a' kik magokat a' gazdasági tárgyakban gyakorolni kívánják, hogy olyanok magokat, ezen most folyó *September*, ugy következő *October* hónapokban a' *Georgikon* beli Elő-jaráknál személlyesen béjeltsék. A' Gazdaságot tanuló ifjában, akar melly vallású, születésű, és Nemzetbéli legyen is az, meg kívánandó tulajdonságok ezek: hogy ő a' *Philosophiát*, vagy leg alább az alsóbb hat *Deák* *Oskolákat* jól el végezte, *Deák*, *Magyar*, és *Német* nyelveken isjön, és beszéljen, az el végzett tanulásáról 's-maga viseletéről hiteles bizonyosság, vagy ajánló-levelet mutasson, végre, ép, és egészséges testü legyen; ellenben pedig néki az ő élelmére, és ruházatjára (szabad szálláson, fűtésen, es gyertyán kívül) első esztendőre 100, másodikra 120, harmadikra 150 forint adattatik, 's-

egyszer mind arról, ha a' három esztendő díszes előmenetellel elvégezéni, hogy gazdasági tisztségre emeltek, bizonyossá tétetik.

Azoknak pedig, a' kik önnön költségeiken a' gazdasági tárgyakról előadandó tudományokat magoknak megszerezni akarják, tudtokra adatik, hogy az olyanoknak valamint ez előtt, úgy jövőben is (a' *Georgikon* Előjáróinál megteendő bé jelentés után) a' gazdasági gyakorlatokra, mellyeket egy esztendő alatt is elvégezhetnek, eljáráni, és kedvek szerént kiválasztandó tudományokban magokat gyakorolni, minden fizetés nélkül megengedtetik.

A' tárgyak, mellyek az említett gazdasági Májorban előadottnak ezek: Élet, Takarmány, Kerti-vetemény, Kereskedelemre, s. fel dolgozásra való Flánta, Gyümölcs-fa, Szőlő, és Erdő-mivélés, Szarvas-marha, Birka, Sertés, Selyem bogár, Méh, Szárnyas baromfi tenyésztés, Vadászati, s. halászati, és mind ezek körül előforduló mesterségek, s. azokkal való gazdálkodás. Továbbá számvetés, az ép számokban, a' közönséges, és tizedes darab számok, Ratio, Proportio, Arany-Társaság, és Kamat vagy Interest regulája, Pénzváltás, a' Nyereségnek, a' vagy Kárnak számiálása, Tserélés, a' Pénzrel való kereskedelem, Algebrának fundamentomi, Geometria theoretica, három részre felosztva: — ugymint: *Euthymetria*, *Planimetria*, *Stereometria*, a' *Conica Sectio*k, *Trigonometria*, *Plana*, és *Geometria practica*, *Mechanica*, *Hydrotechnia*, a' Városi, és paraszti építés mestersége, gazdaságbeli, és kettős számadás módja, gazdaságbeli tárgyaknak, épületeknek, mesterséges szerszámoknak, és falunak határával együtt való felmérése, és le-rajzolása, s. a. t.